

Sankthansaften Vædebro 2015

Velkommen til sankthansfesten, og tak fordi jeg fik den fornøjelse at holde en lille tale for jer.

Jeg vil ikke tale om national højstemthed eller om heksen - eller tage en diskussion om den ene eller den anden melodi til den sang, vi skal synge om lidt.

Nej, jeg vil tale om **bålet**.

Det, vi ser på, og den knitren, som vi hører, har fulgt menneskeheden, siden vi forlod abernes stamme. Ja, måske var det netop det at tænde ild, som gjorde forskellen.

Bålet skabte tryghed i mørket på savannen, og det holdt de vilde dyr væk. Vi kunne tilberede kød, som efter nogle forskeres mening også var med til at udvikle vores hjerner. Så tak til bålet for det.

Senere endte vores del af menneskene i huler i Europa og fandt ly og tog ilden med.

Vi kender de store hulemalerier i Spanien og Frankrig.

De blev til for 20.000 år siden. Konturerne i de flotte vilddyr på væggene blev tegnet med trækul.

Det kan kun være kommet fra bålene.

Bål blev til kunst.

Hvad med stenaldermennesket i Danmark? Vi ved, at der blev lavet bål, og at man også her forstod at varme maden, men vi havde ikke huler, så det blev til hytter og huse af forskellig kvalitet, og nogle af dem har vi fundet som brandtomter.

Fordi bålet med mellemrum medførte ulykker.

Men det medførte også den lykke for nutidens arkæologer, at vi kunne aflæse menneskenes hverdag dengang.

Om lidt skal vi synge midsommervisen – Holger Drachmanns 'Vi elsker vort land' – og vi kommer til linien 'Vi vil fred her til lands'.

Når jeg tænker på modsætningen, **krig og ufred**, vil jeg nævne bavnehøjene. Vi har den magtfulde top ved Ejer, og den kan jo ses langt omkring.

Der er også en bakke i Dover herovre, som nævnes Bavnehøj.

Bavnen var – og er – en brændestabel. I Vikingetiden har vi de første kilder om dette ildsprudlende varslings system. Når fjenden var i sigte, tændte vagterne deres bavne, og der var andre bavnehøje inden for synsvidde, hvor ilden blev tændt, så advarslen sprang fra høj til høj. Bålet blev en del af redningen, for i krig handler det om at være parat og ikke lade sig overraske.

Vi ved ikke, om det store slag, som endte med, at tusind unge mænd faldt og blev ofret til mosens magter lige bag os . . . om det slag også blev varslet fra bavnehøjene, men vi kan tænke os til det.

I aften tænder vi bål, som vi har gjort det i mange år sankthansaften. Sankt Hans er vores danske helgennavn for Johannes Døberen, så hvis I stadig er lidt katolske, så er det altså ham vi fejrer i morgen.

Men ellers er det med bål på sankthansaften ifølge de danske folkeminde-samlere en skik, der er så ny som 1860-erne, måske indvandret med tyske håndværkere – på den måde fik vi jo også juletræet, altså fra Tyskland.

Heksen har de måske også haft med. Hun skal jo til Bloksbjerg i Tyskland.

Men bålet i aften har ikke noget med middelalderens hekseafbrændinger at gøre. Så meget er folkemindesamlerne enige om.

Sidste sommer kunne vi se en fin udsmykning på pladsen her, E-SCAPE. Den var også et resultat af en bålbrænding. Kunstneren Jørgen Hansen og hans små og store hjælpere skabte disse knoglelignende lerfigurer og sluttede med en vellykket brænding af leret. Ring of BONES. Bålet skabte kunst anno 2014.

Den nutidige bålfest fejres mest i de nordiske lande, hvor den er en passende del af stemningen i den lyse nat.

Så kan vi jo også få brændt kvas og kviste fra forårets oprydning i haverne.

Sådan kom vi sammen med bålene fra Afrikas savanne via franske huler og Ejer Bavnehøj til Vædebro.

Lad os være tænkssomme. Det er forskellen på os og dyrene.

Lad os nyde naturen og duften, lyden og lyset fra bålet.

Lad os synge.

Tak.

PETER ABILDGAARD